

УДК 330.111.4

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-27

Телегін В. В., ад'юнкт, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0001-6896-3848

e-mail: telehin@ukr.net

Теоретичні аспекти поняття «ресурси» та їх класифікація

Анотація. Сьогодні Україна перебуває на шляху реформування і змін, так, одним із пріоритетних напрямів національної безпеки є розвиток сектору безпеки і оборони, завданням якого є забезпечити адекватне реагування і відповідь на загрози національній безпеці України, раціонально використовуючи наявні можливості і ресурси держави. Національна безпека України залежить від достатнього ресурсного забезпечення та ефективного використання ресурсів у секторі безпеки і оборони. Впровадження системного підходу оборонного планування на основі спроможностей визначає шляхи розвитку та досягнення максимальної ефективності наявних спроможностей з мінімальними витратами бюджетних коштів. У статті проаналізовано визначення категорії «ресурси», яке вживається в наукових джерелах та нормативно-правових документах. Проаналізована класифікація категорії «ресурси» в нормативно-правовій базі. На основі цього аналізу автором запропоновано відповідне визначення та класифікація терміну «ресурси». Надано пропозиції щодо класифікації ресурсів в управлінні оборонними ресурсами.

Ключові слова: ресурси; класифікація ресурсів; фінансовий ресурс; матеріальний ресурс; людський ресурс; інформаційний ресурс.

Telehin V. V., Phd student, National defense university of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky, Kyiv, Ukraine

Theoretical Aspects of the Concept of "Resources" and their Classification

Abstract. Introduction. Today, Ukraine is on the path of reforms and changes, and therefore one of the priorities of national security is the development of the security and defense sector, whose task is to ensure adequate response and response to threats to national security of Ukraine, rationally using available capabilities and resources. Ukraine's national security depends on sufficient resource provision and efficient use of resources in the security and defense sector. The introduction of a systematic approach to capability-based defense planning identifies ways to develop and achieve maximum efficiency of existing capabilities with minimal budget expenditures. The article analyzes the definition of the category "resources" used in scientific sources and legal documents. The classification of the category "resources" in the regulatory framework is analyzed. Based on this analysis, the author proposes an appropriate definition and classification of the term "resources". Proposals for the classification of resources in the management of defense resources are given.

Purpose. The relevance of studying the problem of resource management, associated with the constant change of the economic situation, a significant increase in competition between economic entities for resource markets and markets for finished products. In addition, ensuring the sustainable competitiveness of the enterprise and increase the efficiency of its operation in conditions of financial instability directly depends on the efficiency of its resources.

Results. The article analyzes the definition of the category "resources" used in scientific sources and regulations. The classification of the category "resources" in the legislative and regulatory framework is analyzed. Based on this analysis, the authors propose an appropriate definition and classification of the term "resources". The interdependence of the National Security of Ukraine on sufficient resource provision and efficient use of resources in the security and defense sector is considered. The introduction of a systematic approach to capability-based defense planning identifies ways to develop and achieve maximum efficiency of existing capabilities with minimal budget expenditures. Proposals for the classification of resources in the management of defense resources are given.

Conclusions. It has been established that capability-based defense planning involves the creation, development and maintenance of the optimal composition of the required capabilities within the available resources. Ukraine has set a course for Euro-Atlantic integration, which means that it complies with the standards of the legal framework in the management of defense resources with the regulatory framework of the NATO armed forces, so there is a need to clarify the basic concepts of the resource management system. Methodological approaches to resource management need to be changed in order to increase the efficiency and effectiveness of their use.

Keywords: resources; classification of resources; financial resource; material resource; human resource; information resource.

JEL Classification: Q3, O13, O15, P28, P48, L3

Постановка проблеми. Відповідно до Державної програми розвитку Збройних Сил України, метою якої було набуття спроможностей збройних сил для ефективного реагування на загрози національній

безпеки у воєнній сфері, захисту суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості та досягнення євроатлантичних стандартів та критеріїв, необхідних для набуття членства в НАТО. Однією зі

Стаття надійшла до редакції: 16.05.2021

Received: 16 May 2021

стратегічних цілей є «удосконалення системи оборонного планування, запровадження в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України прозорого та ефективного управління ресурсами з використанням сучасних євроатлантичних підходів» [35].

Зазначена стратегічна ціль набула особливої актуальності через наявні потреби в фінансових, матеріальних, людських ресурсах та брак необхідної кількості цих ресурсів. Через обмежені можливості в національній економіці України, відсутність необхідної кількості ресурсів та дефіциту державного бюджету питання дослідження сутності «ресурсів» та їх класифікація в секторі безпеки і оборони, а також питання альтернативних варіантів пошуку необхідних ресурсів та раціональних шляхів використання останніх є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ресурсного забезпечення та ефективності використання ресурсів завжди привертало увагу вчених-економістів і практиків. Дана тематика висвітлена в наукових працях відомих українських і зарубіжних науковців: Г. Беккера, М. Гейця, В. Горбуліна, М. Орлатого, Я. Жаліло, І. Руснака, А. Томпсона [1, 2, 3, 6, 31, 32, 36].

Враховуючи вагомий внесок і практичну значущість праць провідних учених, продовження досліджень цих питань має важливе теоретичне і практичне значення з огляду на багатоаспектність та актуальність даного питання.

Формулювання цілей дослідження Основною метою статті є аналіз і визначення сутності категорії «ресурси», яке розкривається в наукових працях та нормативно-правових документах; аналіз класифікації категорії «ресурси» в нормативно-правовій базі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Криза в світовій економіці і трансформаційні процеси в економіці України вимагають всебічного аналізу господарського механізму управління, зокрема управління наявними ресурсами та пошуку альтернативних шляхів використання. Значущими стають економічні, політичні, інформаційні, ідеологічні, психологічні та інші методи її ведення, однак вони є ефективними лише в разі, якщо країна має достатній економічний і воєнний потенціал [1].

Актуальність вивчення проблеми управління ресурсами пов'язана з постійною зміною економічної ситуації, значним ростом конкуренції між світовими суб'єктами господарювання за ринки ресурсів і ринки збуту готової продукції [2, 3].

З метою вирішення даної проблеми необхідно дослідити категорію «ресурси», її значення, сутність, класифікацію. Проаналізуємо застосування і тлумачення терміну «ресурс» в науковому середовищі. У Академічному тлумачному словнику наводиться наступне визначення: «ресурс – засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності, а також запас чого-небудь, який можна використати у разі потреби» [4].

У сучасній економічній енциклопедії наведено таке визначення категорії «ресурсу»: це «основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку» [5].

Аналіз сучасних наукових підходів до визначення сутності поняття «ресурсу» свідчить про те, що більшість дослідників під ресурсом розуміють конкретні засоби, запаси та реальні можливості суб'єкта господарювання щодо доцільного та раціонального використання їх для досягнення поставлених цілей і завдань (табл. 1).

У своїй роботі Л. Лопатніков [28] розглядає ресурси як сукупність природних, виробничо-технічних, організаційних, та соціальних факторів. У цілому аналіз визначення поняття «ресурси» має неоднозначність у використанні, а також застосовується у різних значеннях.

Таким чином, аналіз поглядів у науковому середовищі на категорію «ресурси» свідчить, що існує багато думок і поглядів, які мають різні тлумачення. Однак можна побачити і багато спільного. Кожен автор пропонує визначення категорії «ресурси» на свій власний розсуд, що призводить до суб'єктивізму, невизначеностей і розбіжностей під час проведення досліджень, а також при аналізі результатів досліджень. Трактуючи поняття «ресурси», автори акцентують увагу на їх сукупності як системи, можливості якої можуть бути використані для максимального задоволення потреб суспільства, досягнення цілей, а також побудови стратегії в майбутньому (табл. 1).

Таблиця 1 Визначення категорії «ресурс» в наукових джерелах

Автор	Трактування поняття	Джерело
1	2	3
Орлатий М., Романюк С., Дегтярьова І.	Під ресурсами розуміють наявні елементи системи, на основі яких вона функціонує та розвивається і які в умовах конкретної ситуації доцільні для застосування як засоби досягнення цілей.	[6]
Майданевич Ю., Пантелєєва В.	Розуміють під ресурсами засоби виробництва, тобто засоби праці та предмети праці.	[7]
Мочерний С., Ларіна Я., Устенко О., Юрій С.	Поняття ресурси визначають як основні елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система.	[8]

1	2	3
Бережної І., Маргелов В., Петров Г., Семенов В., Беляев М.	Ресурси — сукупність матеріальних, фінансових, енергетичних, технічних засобів та робочої сили.	[9]
Загородній А., Вознюк Г.	Ресурси — це запаси, цінності, можливості та джерела їх формування.	[10]
Бочкарьова І., Биков В.	Ресурси – це активи. Під активами вважають майно в його матеріальній і нематеріальній формах, які мають свою вартість і можуть бути враховані для побудови стратегії в майбутньому.	[11]
Родніков А.	Ресурс (scheduled operating time; antic pated working life) — встановлений термін служби технічного пристрою, після закінчення якого воно підлягає ремонту або списанню.	[12]
Предін А.	Ресурси (resources) — елементи економічної системи, що використовуються в процесі виробничого споживання або фактори виробництва: праця, земля, капітал.	[13]
Розенберг Д.	Resource — спосіб; засіб; ресурси; допоміжний засіб; природні ресурси. Все, що країна використовує для виробництва товарів і послуг (робоча сила, мінерали, нафта).	[14]
Окорокова Л.	Ресурси — сукупність запасів, джерел, засобів і предметів праці, що є в наявності і які можуть бути мобілізованими і приведені в дію, а також використаними для досягнення його цілей.	[15]

Джерело: систематизовано автором

Проаналізуємо використання терміну «ресурс» в нормативно-правовій базі (табл. 2).

Таблиця 2 **Визначення категорії «ресурс» в нормативно-правовій базі**

Документ	Трактування поняття	Джерело
Постанова Кабінету Міністрів України № 333 від 05.03.2018 р.	Ресурс — сумарне напрацювання обладнання під тиском від початку його експлуатації або його відновлення після ремонту до переходу в граничний стан.	[16]
Постанова Кабінету Міністрів України № 722 від 26.09.2018 р.	Ресурси — видатки, які призначені для фінансування заходів із забезпечення засобами та послугами військових частин, підрозділів, загонів Збройних Сил, інших військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, Держспецзв'язку, ДСНС.	[17]
Доктрина «Управління оборонними ресурсами»	Оборонні ресурси — фінансові, матеріальні та людські ресурси, спрямовані державою на розвиток та утримання сил оборони.	[18]
Словник військових термінів (США)	Ресурси — сили, матеріальні та інші активи або можливості, розподілені або виділені командиру єдиного	[19]
Рекомендації з оборонного планування на основі спроможностей	Ресурсне забезпечення — забезпеченість необхідним озброєнням і військовою технікою, обладнанням, запасами матеріально-технічних засобів та витратних матеріалів, а також фінансовими ресурсами.	[20]

Джерело: систематизовано автором

Аналіз нормативно правової бази свідчить, що визначення категорії «ресурси», «оборонні ресурси», «ресурсне забезпечення» мають неоднозначність у використанні, застосовуються у різних значеннях, спостерігається нечіткість у визначеннях видів ресурсів, непослідовність і безсистемність з класифікації ресурсів, тим самим можна стверджувати, що понятійний апарат потребує уточнення. Слід зазначити також, що в умовах глобалізації значний вплив на визначення того чи іншого терміну має не

точний переклад слів, що може спричинити зміну сутності поняття або значення інформації яка передається [21].

Розглянемо класифікацію яка використовується у нормативно-правовій базі в системі управління ресурсами.

У Законі України «Про оборону України» від 06.12.1991 р. № 1932-XII із змінами [22] у статті 3 вказано, що підготовка держави до оборони включає забезпечення ... «кадрами, озброєнням ..., технікою,

продовольством, речовим майном, іншими матеріальними та фінансовими ресурсами».

У Законі України «Про національну безпеку України» [23] в ст. 4 зазначено «...ефективність використання ресурсів, зокрема бюджетних коштів...». У ст. 15 вказано, що Міністр оборони «... відповідає за ... ресурсний менеджмент, ... використання оборонних ресурсів...». У ст. 22 йдеться про «... захист ... державних інформаційних ресурсів, ... користування радіочастотним ресурсом». У ст. 25 зазначено про «... управління ресурсами та ... використання ресурсів». У ст. 26 йдеться про «ресурси ... для реалізації ... безпеки України». У ст. 28. зазначено про ресурсне забезпечення потреб оборони. У ст. 29, 31, 32 йдеться про «... напрями використання фінансових ресурсів, ... про визначення потреб ... фінансового та іншого ресурсного забезпечення ...».

В Стратегії національної безпеки України [24] в п. 21. йдеться про зростаючий дефіцит фінансових ресурсів.

Вибір та використання того чи іншого визначення залежать від розуміння призначення ресурсу, кінцевої мети його застосування, рівня прийняття рішень, умов їх реалізації. Використовуючи понятійний апарат, потрібен фаховий підхід на нормативно-правовому рівні щодо визначення змісту, складових і інших категорій ресурсів та ресурсного забезпечення.

Загалом в сучасній економічній літературі існують різні підходи до класифікації ресурсів. Так, Г. Закаблук [26] стверджує, що ресурси класифікують за такими ознаками: за походженням; за характером використання; за виробництвом; за способом відтворення.

Апаршина О. підкреслює, що існує багато різних класифікацій ресурсів [27] та зазначає, що вони можуть бути розглянуті: за фізичним змістом, за призначенням у процесі виробництва, за ступенем використання у виробничому процесі.

За думкою інших авторів [29, 30], ресурси складаються з наступних компонентів: технічні, технологічні, трудові, територіальні, інформаційні, організаційні та фінансові ресурси.

Найбільш поширеною є класифікація ресурсів за фізичним змістом, що передбачає їх поділ на чотири основні види ресурсів: матеріальні, людські, фінансові та інформаційні. Згідно Доктрини «Управління оборонними ресурсами», оборонні ресурси розподіляються на фінансові, матеріальні та людські, що спрямовані державою на розвиток та утримання сил оборони [18].

Матеріальними ресурсами є озброєння та військова техніка, обладнання, запаси матеріально-технічних засобів та витратних матеріалів. Наступним видом ресурсів є людські ресурси. У сучасних умовах

персонал трактують уже не як кадри, а як людські ресурси (людський капітал), їхня цінність як фактору успіху постійно зростає [31-33].

Ще одним видом ресурсів є фінансові ресурси. Фінансові ресурси займають особливе місце в економічних відносинах, економічній безпеці та обороноздатності держави. Їхня специфіка виявляється в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі, мають розподільний характер і відбивають формування і використання різноманітних видів прибутків і нагромаджень сфери матеріального виробництва, держави й учасників невиробничої сфери [34].

Ще одним, не менш важливим видом ресурсів, є інформаційні ресурси. Інформаційні ресурси є інформацією, яка використовується в процесі своєї діяльності, сприяє зниженню ризику або підвищенню її ефективності [36].

Таким чином, від наявних ресурсів держави, їх раціонального використання, залежить ефективність і результативність діяльності сектору безпеки і оборони, щодо забезпечення національної безпеки. Для успішного вирішення завдання необхідно вивчати досвід держав-членів НАТО та враховувати в новій системі оборонного планування на основі спроможностей Збройних Сил України [37, 38, 39, 40].

Висновки. Проведений загальний аналіз категорії «ресурси» в наукових джерелах та нормативно-правовій базі, а також аналіз існуючих класифікацій «ресурси» в секторі оборони дозволив зробити наступні висновки:

1. Зміст категорії «ресурси» потребує уточнення. На нашу думку, прийнятним є наступне визначення категорії «ресурси» – це елементи економічної системи (матеріальної і нематеріальної форми), які потрібні суб'єкту для досягнення кінцевої мети (цілі), бажаного результату.

2. Класифікація ресурсів в різних системах управління (менеджменту) більшою мірою подібні між собою, що може свідчити про спільну природу видів ресурсів, але спостерігається нечіткість у визначеннях видів ресурсів, непослідовність і безсистемність.

3. Класифікація ресурсів, їх пріоритетність і порядок використання залежить від розуміння призначення ресурсу, кінцевої мети його застосування, рівня прийняття рішень, умов їх реалізації. Відповідно, виникає неоднозначність у використанні понятійного апарату і потребує фахового упорядкування підходів, у тому числі, на нормативно-правовому рівні.

Таким чином, провівши аналіз, автор вважає, що в системі управління оборонними ресурсами слід використовувати наступну класифікацію ресурсів: фінансові, матеріальні (матеріально-технічні), людські, інформаційні.

Література:

1. Горбулін В. П. Про забезпечення оборони та безпеки України. Ч. 1. *Наука і суспільство*. 2019. URL: <https://defence-ua.com/index.php/statti/publikatsiji-partneriv/8649-zabezpechennya-oborony-ta-bezpeky-ukrayiny-aktualni-problemy-i-shlyakhy-yikh-vyrishennya> (дата звернення 20.01.2021).
2. Жаліло Я. А. Щодо інституційних засад стратегування регіонального розвитку в Україні. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/13996/0> (дата звернення 20.01.2021).
3. Геєць В. М. Ендогенізація розвитку економіки у вимірі рівноправності відносин держави, бізнесу та суб'єктів господарювання. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=EkUk_2018_7_2 (дата звернення 20.02.2021).
4. Академічний тлумачний Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення 20.01.2021).
5. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія: у 3 т. Київ: Академія, 2002. Т. 3. 952 с.
6. Орлатий М. К., Романюк С. А., Дегтярьова І. О. Ресурсний потенціал: навчальний посібник / за заг. ред. Орлатого М. К. Київ : НАДУ, 2014. 724 с.
7. Майданевич Ю. П. Визначення активів підприємства та їх класифікація. *Вісник ЖГП*. 2002. № 20. С. 166-169.
8. Мочерний С. В., Ларіна Я. С., Устенко О.А. Юрій С. І. Економічний енциклопедичний словник. У двох томах. Т. 1. Львів: Світ, 2005. 616 с.
9. Бережной И. Г., Маргелов В. Н., Петров Г. А., Семенов В. И., Беляев М. И. Организация производства и обслуживания на предприятиях общественного питания : учебник. Москва : Экономика, 1980. 296 с.
10. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Київ : Знання, 2007. 1072 с.
11. Бочкарьова І. І., Биков В. А. Бухгалтерський учет : учебник / под ред. Я. В. Соколова. Москва : Проспект, 2004. 768 с.
12. Логистика : терминологический словарь / под ред. А. Н. Родников. 2-е изд., испр. и доп. Москва : ИНФРА-М, 2000. 352 с.
13. Предеін А. М. Роль ресурсів у стратегічному управлінні підприємствами. *Бізнес-інформ*. 2012. Вип. 9. С. 318-325.
14. Бизнес и менеджмент : терминологический словарь / под ред. Д. М. Розенберг. Москва : ИНФРА-М, 1997. 464 с.
15. Огорокова Л. Г. Ресурсний потенціал підприємств : монографія. Санкт-Петербург : С-ПБГТУ, 2001. 293 с.
16. Про затвердження Правил охорони праці під час експлуатації обладнання, що працює під тиском : наказ Міністерства соціальної політики України від 5 бер. 2018 р. № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-18/ed20180305#n130> (дата звернення 20.01.2021).
17. Порядок забезпечення Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції, розвідувальних органів, військової прокуратури, Державної служби з надзвичайних ситуацій, працівників закладів охорони здоров'я необхідними засобами та ресурсами під час їх залучення до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях : постанова Кабінету Міністрів України від 26 вер. 2018 р. № 722. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.01.2021).
18. Управління оборонними ресурсами : Доктрина ВКП 8-00 (03).01, 2020 р.
19. DOD Dictionary of Military and Associated Terms. URL: <https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/dictionary.pdf> (дата звернення 21.01.2021).
20. Рекомендації з оборонного планування на основі спроможностей в Міністерстві оборони України та Збройних Сил України: затверджено Міністром оборони України 12 черв. 2017 р.
21. Россійцев В. В. Аналіз основ та вироблення рекомендацій щодо початку роботи із системою доктринального забезпечення Сухопутних військ США в контексті приведення доктринального забезпечення Збройних Сил України до стандартів НАТО. *Social Development and Security*. 2020. Vol. 10, № 5.
22. Про оборону України : Закон України від 6 грудн. 1991 р. № 1932-XII із змінами (редакція від 24 жовт. 2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення 21.01.2021).
23. Про національну безпеку України : Закон України від № 808-IX від 17 лип. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#n628> (дата звернення 22.01.2021).
24. Стратегія національної безпеки України. Затвердж. Указом Президента України від 14 вер. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення 25.01.2021).
25. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 2 січн. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> (дата звернення 25.02.2021).
26. Закаблук Г. О. Теоретичні аспекти соціально-економічного розвитку трудових ресурсів. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2014. Вип. 2. С. 86-93.
27. Апаршина О. І. Методологічні підходи до трактування поняття «ресурсозбереження». *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2011. Т. 1. С. 156-163.
28. Лопатников Л. И. Экономико-математический словарь : Словарь современной экономической науки. 5-е изд. перераб. и доп. Москва : Дело, 2003. 520 с.
29. Безверхнюк Т. М. Еволюція основних ідей та напрямки розвитку ресурсного підходу в теорії регіонального управління. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2010. № 3. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2010_3/files/DU310_03.pdf (дата звернення 25.01.2021).
30. Коноплицький В., Філіна Г. Це – бізнес : тлумачний словник економічних термінів. Київ : МСП Альтерпрес, 1996. 448 с.
31. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии : учебник для вузов / пер. с англ. Под. ред. Л. Г. Зайцева и М. И. Соколовой. Москва : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. 576 с.
32. Беккер Г. Людський капітал. URL: https://pidru4niki.com/88082/politekonomiya/teoriya_lyudskogo_kapitalu__teodora_shultsa_geri_bekkera (дата звернення 20.01.2021).
33. Микитюк С. О. Витоки наукових основ ресурсного підходу. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2010. № 2. С. 83-88. URL: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_2/10msabrnh.pdf (дата звернення 25.01.2021).
34. Майданевич Ю. П. Визначення активів підприємства та їх класифікація. *Вісник ЖІТІ*. 2002. № 20. С. 166-169.

35. Державна програма розвитку Збройних Сил України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0017525-16#Text> (дата звернення 25.01.2021).
36. Борисов А. Б. Великий економічний словник. Москва : Книжковий світ. 2001. 895 с.
37. Руснак І. С. та ін. Оборонне планування на основі спроможностей: особливості та перспективи впровадження. *Наука і оборона*. 2017. №2.
38. Денежкін М. М. Особливості оборонного планування у державах-членах НАТО, на основі спроможностей. ЦНДІ Збройних Сил України, Київ. ЦВСД Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського, Київ.
39. Степанюк М. Ю., Юрчина Ю. В. Проблеми переходу до планування на основі спроможностей. *Центр воєнної політики та політики безпеки*. URL: <http://www.deflop.org.ua/index.php/produkty-tsentru/aleia-heroiv/448-problemy-perekhodu-do-planuvannya-na-osnovi-spromozhnosti> (дата звернення 25.01.2021).
40. Сурков О. О. Концептуальний підхід до вибору пріоритетних напрямів розвитку спроможностей Збройних Сил України та інших складових сил оборони. *ЦВСД Національного університету оборони України ім. Івана Черняхівського*, 2018. № 2 (63).

References:

1. Horbulin, V.P. (2019). On ensuring the defense and security of Ukraine. *Nauka i suspilstvo*. Retrieved from: <https://defence-ua.com/index.php/statti/publikatsiji-partneriv/8649-zabezpechennya-oborony-ta-bezpeky-ukrayiny-aktualni-problemy-i-shlyakhy-tykh-vyrishennya>. [in Ukrainian].
2. Zhalilo, Ya.A. (2021). Regarding the institutional principles of regional development strategy in Ukraine, retrieved from: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/13996/0> [in Ukrainian].
3. Heiets, V.M. (2018). Endogenization of economic development in the dimension of equality of relations between the state, business and business entities. Retrieved from: http://www.irbisnubv.gov.ua/cgibin/irbis_nubv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=EkUk_2018_7_2 [in Ukrainian].
4. Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language, retrieved from: <http://sum.in.ua/> [in English].
5. Mochernyi, S.V. (2002). *Ekonomichna entsyklopediia*. Academia, Kyiv, Ukraine, 952 p. [in Ukrainian].
6. Orlaty, M.K. Romaniuk, S.A. and Dehtiarova, I.O. (2014). *Resursnyi potentsial*. NADU, Kyiv, Ukraine, 724 p. [in Ukrainian].
7. Maidanevych, Yu.P. (2002). Determination of enterprise assets and their classification. *Visnyk ZhHP*. № 20, pp. 166-169 [in Ukrainian].
8. Mochernyi, S.V. Larina, Ya.S., Ustenko O.A. and Yurii, S.I. (2005). *Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnnyk*, Svit, Lviv, Ukraine, 616 p. [in Ukrainian].
9. Berezhnnyy, I.G. Margelov, V.N. Petrov, G.A. Semenov, V.I. and Belyaev, M.I. (1980). *Organizatsiya proizvodstva i obsluzhivaniya na predpriyatiyah obschestvennogo pitaniya*. Ekonomika, Moscow, Russia, 296 p. [in Russian].
10. Zahorodnii, A.H. and Voziuk, H.L. (2007). *Finansovo-ekonomichni slovnnyk*. Znanna, Kyiv, Ukraine, 1072 p. [in Ukrainian].
11. Bochkareva, I.I. and Byikov, V.A. (2004). *Buhgalterskiy uchët*. Prospekt, Moscow, Russia, 768 p. [in Russian].
12. Rodnikov, A.N. (2000). *Logistika*. INFRA-M, Moscow, Russia, 352 p. [in Russian].
13. Prediein, A.M. (2012). The role of resources in the strategic management of enterprises. *Biznes-inform*, № 9, pp. 318-325. [in Ukrainian].
14. Rozenberg, D.M. (1997). *Biznes i menedzhment*. INFRA-M, Moscow, Russia, 464 p. [in Russian].
15. Okorokova, L.H. (2001). *Resursnyiy potentsial predpriyatiy*. S-PbGTU, St. Petersburg, Russia, 293 p. [in Russian].
16. Ministry of Social Policy of Ukraine (2018). About the statement of Rules of labor protection during operation of the equipment working under pressure". Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-18/ed20180305#n130> [in Ukrainian].
17. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018). Procedure for providing the Armed Forces, others formed in accordance with the laws of military formations, law enforcement agencies of special purpose, the Ministry of Internal Affairs, the National Police, intelligence agencies, the military prosecutor's office, the State Emergency Service, health care workers with the necessary means and resources involvement in the implementation of measures to ensure national security and defense, repulse and deter armed aggression of the Russian Federation in Donetsk and Luhansk regions. Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
18. Doctrine "Management of Defense Resources" of the CPSU 8-00 (2020). Retrieved from : <https://www.mil.gov.ua/ministry/zmi-pro-nas/2018/12/19/z-chim-ukraina-jde-v-nato/> [in Ukrainian].
19. DOD Dictionary of Military and Associated Terms (2021). Retrieved from : <https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/dictionary.pdf> [in Ukrainian].
20. Ministry of Defense of Ukraine (2021). Capacity-Based Defense Planning Recommendations in the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine. Retrieved from: https://www.mil.gov.ua/content/other/Recommendationson_CBP_120617.pdf [in Ukrainian].
21. Rossiitsev, V.V. (2020). Analysis of the basics and development of recommendations for starting work with the system of doctrinal support of the US Army in the context of bringing the doctrinal support of the Armed Forces of Ukraine to NATO standards. *Social Development and Security*, vol. 10, №5 [in Ukrainian].
22. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991). On the defense of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> [in Ukrainian].
23. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020). The Law of Ukraine On the national security of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#n628> [in Ukrainian].
24. Decree of the President of Ukraine (2020). National Security Strategy of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> [in Ukrainian].
25. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020). The Law of Ukraine On mobilization training and mobilization. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12#Text> [in Ukrainian].
26. Zakabluk, H.O. (2014). Theoretical aspects of socio-economic development of labor resources. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, №2. С. 86-93 [in Ukrainian].
27. Aparshyna, O.I. (2011). Methodological approaches to the interpretation of the concept of "resource conservation. *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti*, vol. 1, pp. 156-163. [in Ukrainian].

28. Lopatnikov, L.I. (2003). *Ekonomiko-matematicheskii slovar*. Delo, Moscow, Russia, 520 p [in Russian].
29. Bezverhnyuk, T.M. (2010). Evolution of the main ideas and directions of development of the resource approach in the theory of regional management. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia*, № 3. Retrieved from : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_du/2010_3/files/DU310_03.pdf [in Ukrainian].
30. Konoplytskyi, V. and Filina, H. (1996). *Tse – biznes : tлумachnyi slovnyk ekonomichnykh terminiv*. MSP «Alterpres», Kyiv, Ukraine, 448 p [in Ukrainian].
31. Tompson, A.A. and Stryklend, A. (1998). *Dzh. Stratehycheskyi menedzhment. Yskusstvo razrabotky y realizatsyy stratehyy*. Banky y byrzhzy, YuNYTY, Moscow, Russia, 576 p [in Russian].
32. Bekker, H. (2020). *Liudskiy kapital*. Retrieved from : https://pidru4niki.com/88082/politekonomiya/teoriya_lyudskogo_kapitalu__teodora_shultsa_geri_bekkera [in Ukrainian].
33. Mykytiuk, S.O. (2010). The origins of the scientific basis of the resource approach. *Pedahohika, psykhohihiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, № 2, pp. 83-88. Retrieved from : http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_2/10msabr.pdf. [in Ukrainian].
34. Maidanvych, Yu.P. (2002). Determination of enterprise assets and their classification. *Visnyk ZhITI*, № 20, pp. 166-169 [in Ukrainian].
35. State Development Program of the Armed Forces of Ukraine (2021). Retrieved from : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0017525-16#Text> [in Ukrainian].
36. Borysov, A. B. (2001). *Bolshoi ekonomicheskii slovar*. Moscow : Knyzhnii mir [in Russian].
37. Rusnak, I.S. ta in. (2017). Capability-based defense planning: features and implementation prospects. *Nauka i oborona*, №2 [in Ukrainian].
38. Dieniezshkin, M.M. (2021), *Osoblyvosti oboronnoho planuvannia u derzhavakh-chlenakh NATO, na osnovi spromozhnosti. TsNDI Zbroinykh Syl Ukrainy*. TsVSD Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy im. Ivana Cherniakhovskoho, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
39. Stepanyuk, M.Yu. and Yurchina, Yu.V. (2021). Problems of transition to capacity-based planning. *Tsentr voiennoi polityky ta polityky bezpeky*. Retrieved from : <http://www.deflop.org.ua/index.php/produkty-tsentru/aleia-heroiv/448-problemy-perekhodu-do-planuvannia-na-osnovi-spromozhnosti> [in Ukrainian].
40. Surkov, O.O. (2018). Conceptual approach to the choice of priority areas for capability development of the Armed Forces of Ukraine and other components of the Defense Forces. *TsVSD Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy im. Ivana Cherniakhovskoho*, №2(63) [in Ukrainian].

